

KURJER LITIEWSKI

W WILNIE DNIA 10. LUTEGO R. S. ROKU 1812

FRANCYJA

s Paryża 5o stycznia

Na przełożenie W. sędziego, wysłuchawszy opinii rady stanu, względem francuzów za granicą będących, uzupełniając przepisy dekretem 1811 sierpnia 26 obięte, wydał Imperator następujące, szczególne postanowienia: (1sze żadne pozwolenie dane francuzowi, bądź na jego naturalizacyą bądź na przyęcie służby zagranicznej, nie jest ważnem, jeżeli wydane niezostanie w sposobie przepisany w artykule 2gim wyroku pod dniem 26 sierpnia 1811 zapadłego, azatym każdy francuz, który przed ogłoszeniem wspomnionego wyroku, wszedł w służbę mocarstwa zagranicznego, nawet za pozwoleniem Imperatorskiem, obowiązany jest, jeżeli niechce ściągnąć na siebie kary wyrażoney w artykule 2gim tegoż wyroku, zyskać patent, stosownie do urządzeń artykułu 2go w czasie wskazanym przez artykuł 14ty tegoż samego wyroku (2re Rozrządzenia wyroku dnia 6 kwietnia 1809 i 29 sierpnia 1811, niestosują się do następców zbiegłych Hugonotów, nieużywających prawa wydanego pod dniem 15 grudnia 1797go, a obiętego artykułem 22gim. (3cie i 4te Każdy francuz znajdujący się, nawet za pozwoleniem Imperatora, w służbie mocarstwa zagranicznego, a przyjmujący od tegoż mocarstwa tytuł dziedziczny, uważany jest przez samo przyęcie za naturalizowanego w kraju obcym, a jeżeli wspomniane przyęcie nastąpiło bez pozwolenia Imperatorskiego, należy z nim postąpić podług tytułu 2 wyroku pod dniem 16 sierpnia zapadłego. (5te żadna służba, bądź przy osobie monarchy zagranicznego, lub któregośkolwiek z członków rodziny jego, iakoteż żaden urząd w obcej administracyi publicznej, przyjmowany być nie powinien przez francuza, bez pozwolenia Imperatora (6te: Każdy poddany kraju przyłączonego do Francyi, który nawet przed przyłączeniem wszedł do służby mocarstwa zagranicznego, winien jest wyieść od Imperatora patent, w sposobie i czasie przepisany, byle tylko przed takowem połączeniem nie był naturalizowany w tym mocarstwie (7me każdy francuz żądający upoważnienia, bądź w celu naturalizacyi, bądź weyścia w służbę zagraniczną, ma sam od siebie przesłać o to prozbę do wielkiego sędziego ministra sprawiedliwości, dla przedstawienia onę Monarsze — (10te i 11te Francuz każdy, służący za upoważnieniem w woysku mocarstwa zagranicznego, skoro korpus jego wezwany jest przez monarchę, ażeby odprawił podróż przez Francyją lub w niej miał swoje stanowisko, powinien nosić kokardę i mundur tego korpusu, dopóki tylko jest przytomny, oprócz tego przypadku, żaden francuz nie może nosić we Francyi ani kokardy zagranicznej, ani munduru, ani ubioru zagranicznego, chociażby nawet sam monarcha, przy którego boku odbywa służbę, znajdował się we Francyi.

Kładziemy tu niektóre celniejsze urządzenia wy-

roku Napoleona o ubiorze woyska francuzkiego. Ubior podoficerów i żołnierzy z korpusów piechoty, artylleryi, saperów i weteranów, składać się będzie z kurtki, kamizelki z rękawami, spodni płóciennych, pantalonów sukiennych, płaszcza, kaszkietu, i furażerki; kolory będą też same co i teraz. Kurtki i kamizelki robione będą podług wzrostu i grubości człeka; mają być dosyć wygodne, ażeby żołnierz z łatwością mógł czynić wszelakie obróty, które mu zostaną nakazane, i niedoznawał żadnej dolegliwości. Miara ma być brana s piersi przy ich wyprężeniu, a zaś miara s pleców przy wyciągnięciu ramion naprzód. Pomiedzy kurtką i kamizelką powinno być tak przestronno, ażeby można włożyć rękę, 2 palce zaś za kołnierz zapięty na haftki. Pantalony powinny być obszerne, ażeby żołnierz łatwo mógł dać krok największy i na ziemię przykłęknąć. Gdy miara nie będzie mogła być brana na ludzi, natenczas kurtki, kamizelki, pantalony i spodnie robione będą na ludzi trzech wzrostów.

Wyrokiem d. 19 urządził Napoleon nowo utworzone ministerium rękodziel i handlu. Do niego należeć będzie dyrekcyia i administracyia handlu oraz jego ruchu w portach i kraju; rząd rękodziel; policyia handlowa; cla; taryffy; ogólna wiadomość potrzeb żywności dla państwa i jego opatrzenie, korespondencyia s konsulami handlowymi, i sąd o morskich zdobyczach. Ministerium ma 4 wydziały; ieden zawiaduje handlem zewnętrznym i obrótem wewnętrznym, wydaie pozwolenia i sprawdza wszelkie dowody komunikacyi kupieckiej; drugi utrzymuje ogólny rachunek handlu dowozu i wywozu, ceł i zdobyczy; trzeci zawiaduje fabrykami i statystyką przemysłu oraz sposobami zachęcenia, czwarty utrzymuje rachunek żywności i płodów krajowych.

z Duseldorf 26 stycznia.

Dnia 17 podpisał Napoleon arcy ważny dekret względem księstwa Bergu i Kliwii. Zniesione są wszystkie dawne władze sądownicze rozmaitego nazwania i tytułu; a zaprowadzone prawa francuzkie. Podług tej ustawy w każdym powiecie będzie ieden sąd pokoju, w obwodzie trybunał, a w Duseldorf sąd apelacyjny; od tego zaś odzew idzie do sądu kassacyjnego w Paryżu; ta iurydykcyia znalazłszy nieprawne wyroki Bergskie odsyłać ma sprawę do sądów w Leodum, Bruxelli, Hadze i Hamburgu będących—Drugim wyrokiem zniesiona jest uprawa i fabrykacyia tabaki w W. księstwie Bergu, wszelkie tytońe mają być sprowadzane z Francyi.—Trzecim wyrokiem ogłoszona jest amnestyia dla wszystkich zbiegów z woysk W. X. Bergu, pod warunkiem, ażeby każdy w przeciągu miesiąca stanął u prefekta i ztamtąd udał się do swojego najbliższego oddziału. Skazani na kaidayny, lub włóczenie kuli, z tegoż wyroku otrzymują przebaczenie, azatym posłani będą na roboty do warsztatów publicznych. (*Algemeine Zeitung.*)

s Tulu 18 stycznia

Wczora mieliśmy wspaniały widok na brzegach naszych. Znaczna liczba statków przewozowych płynęła ku zachodowi. Dywizya ang. poszła w pogoń. Wtenczas kontr-admirał Hermite wyszedł na morze z 12 okrętami liniowemi, 4 fregatami, i kilku korwetami; nastąpiła więc gonitwa morska i wielorakie obróty zch eskadr. Oddalić się musieli nieprzyjaciele na głębiny, a flotta przewozowa szczęśliwie popłynęła do swojego przeznaczenia. Eskadra nasza została na morzu aż do nocy.

H I S Z P A N I I A

z Londynu 25 stycznia

Pisma nasze zrobiły wyciąg z papierów w parlamencie złożonych ile rząd ang. posłał do hiszpanii i portugalii rozmaitej broni, amunicji i mundurów. Podług tych rachunków posłano do hiszpanii 337 t. strzelb, 4,600 karabinów, 8,600 pistoletów, zupełnych ubiorów na 10 t. żołnierzy pieszych, 50 milionów ładunków, 8,050,000 kul, 55,900 baryłek prochu; do portugalii zaś posłano 646 t. strzelb, 600 karabinów, 6,900 pistoletów, 50 t. mundurów, 18,607,000 ładunków, 60 t. kul i 3 t. baryłek prochu. (Z *dzien. pań.*)

Spodziewamy się że Walencya wytrzymać potrafi całą natarczywość francuzów: szeroka i głęboka fossa wodą napelniona opasująca tę stolicę iakoteż ogromny wał nad nią dokola wyspany, potrafią zasłonić to miasto. Równie gruntowną mamy nadzieję że Jrał Blake odeprze M. Suchet tym pewnie, że pierwszy liczy 40 t. hiszpanów to jest 20 t. regularnego wojska i tyleż milicyi, gdy wódz fr. niema więcej nad 18 t. żołnierza, a i z tej liczby jeszcze musiał oderwać 5 t. przeciwko Jrlowi Empecinado rozrywającemu z drugiej strony uwagę i siły fr. Kastylia pełna republikanów i patryotów niepomału trwożyć będzie francuzów. Załoga madrytska niemoże być pewną i bezpieczną. Wnosić należy iż zamiary nieprzyjacielskie przeciwko Walencyi nieprzyjdą do skutku. (z *Korr. hamb.*)

z Cadix 21 grudnia.

Dnia 20 zrana pokazał się nieprzyjaciel w okolicach Taryffy i z wielką siłą uderzył na stanowiska hiszp. i ang. Bronili się sprzymierzeńcy najeźźniej wytrzymując siły fr. od godziny 7 zrana aż do 8 wieczorem. Nakoniec Jrał Copons i pólkownik Sherit we 2 t. ludzi ustąpić musieli przemocy. Azatym francuzi opanowali wszystkie wzgórki około Taryffy, lecz nie bez wielkiej straty. Z tych gór rzucili do miasta kilka granat i mocno zręczney broni strzelali, wszakże nie zrobili wielkiej szkody. Siły sprzymierzone przeznaczone na obronę Taryffy wynoszą 5 t. ludzi, oprócz okrętu liniowego, dwóch fregat i kilku statków bombardierskich. (*Algemeine Zeitung.*)

Z Paryża 26 stycznia

Monitor wczorayszy ogłosił następną listę wodzów hiszp. wziętych w niewolę przez kapitulacyą Walencyi d. 9 stycznia podpisaną iako to: Don Joachim Blake, naczelny wodz 2go i 3go korpusu wojsk hiszp. z tytułem kapitana ieneralnego. Marszałkowie polni: Don Carlos Odonnel, 2gi główny dowódca 2go wojska i gubernator miasta; Jose Zayas, dowódca 4tej dywizyi wysłaney s Kadix; Don Jose Lardizabal, dowódca dywizyi przednią straż składającej; don Jose Miranda, dowódca 1szej dywizyi 2go wojska; don Francisco Marco del Ponte, podinspektor piechoty 2go wojska; hrabia Ronve, przy sztabie Walencyi. Brygadierowie: don Manuel Velasco, drugi dowódca w Walencyi; don Jos Casimir Lovalle, 2gi dowódca 1szej dywizyi 2go wojska; don Joachim Zea podinspektor iazdy 2go wojska; don Ant. Burriel naczelnik sztabu

korpusu przeznaczonego do wyprawy; don Voncedas Pristo 2gi dowódca przedniey straży; don Ramon Polo, 2gi dowódca 4tej dywizyi; don Sebastien Lerea, namiestnik królewski w Walencyi; don Bareo, dowódca korpusu artylerji; don Muno, dowódca piechoty murcyiskiej; don Balazsar dowódca ochotników oyczyzny; don Francisco Dutregert, i don Ustavir, kapitanowie gwardyi Wallońskiej; el Maránes de la Roca, naczelnik sztabu 4tej dywizyi; don Arco, naczelny dowódca artylleryi 2go wojska; don Juan Zapatero, dowódca inżynierów. Do tych przydadź należy ienerałów uwolnionych ze służby, a bawiących w Walencyi; iako to: Jenerałow ieytnanci Xiaże de Castro Pigriano; don Salvador Perellos; don Pedro Boca, don Royira. Marszałek Polny el Conde Almidas de Toleda. Brygadierowie don Pedro Vincente el Conde de Penasote, el Maroues de Cruillas; don Henrique Matalinaras. Nadto pólkownikow 11, podpólkownikow 14, maior 1, kapitanow 29, porucznikow 5, a podporucznikow 4. Wojsko zabrane w Walencyi, było najsilniejsze i najpiękniejsze z całej terażniejszej siły liniowej hiszp. rokoszanie hiszp. niemaia teraz nad 4 korpusy ale nierównie mniejsze, i nie tak porządne, to jest: korpus Castanosa w Portugalii przy wojsku ang. Balesterosa pod Gibraltarem, Abadii w północney Hiszpanii, a czwarty w Kadixie.

Opisawszy tak ważne zwycięztwo francuzow w podbiciu Walencyi głównego siedliska rokoszu, w zabranii 20000 regularnego żołnierza, razem z pierwszymi naczelnikami insurrekcyi, w zdobyciu 500 harmat, w opanowaniu całej prowincyi, nie od rzeczy bydz może wystawienie obrazu tego kraju i jego dzieiow, opisanie treści historyi tej najpiękniejszej i najludniejszej krajiny raiem hiszp. nazwaney. Roku 788 maurowie założyli tam królestwo swoje, i dla tego prowincyi nazywa się dotąd królestwem Walencyi. Roku 1238 król arragoński wydarł muzułmanom to państwo; a iak rząd Kastylji był oddzielony od arragońskiego, tak ciągle po złączeniu nawet tych krajow, przez ożenie Ferdynanda z Izabellą, te prowincye oddzielnymi zaszczycały się przywilejami. W roku 1706 utraciła Walencya swobody swoje, kiedy Filip 5 zwyciężywszy AXcia Karola zaczął dynastią burbonow Rzymianie wojuiący pod Viriatem zbudowali Walencyą. Rzeka Guadalaviar na 300 stop szeroka na sto kanałów rozdzielona skrapia najpiękniejszą równinę i mury mieyskie. Oprócz kościołow i klasztorow, wiele jeszcze jest zabytkow rzymskiej architektury, iak n. p. katedra, a dawniey kościół Dyanny. Miasto dawniey bezbronne utwierdzone zostało od czasu, kiedy przed 2ma laty M. Suchet stanąwszy pod murami oblężeniem zagroził. Słachta walencyjska, dosyć powiedzieć jest naysilniejszą w Hiszpanii; dzieliła rod swój na krew błękitną czerwoną i żółtą. Przysłowie hiszp. niesie: że w Walencyi mięso jest trawą; trawa wodą, męszczyźni kobietami, a kobiety niczym.

Zdobycie Walencyi tym jest ważniejsze im więcej rokoszanie mieli interessu do iey obrony, tym jest szczęśliwsze, im mniej krwi przelano. Tu wzięto w niewolę wybor wojska insurgentów, tu poddali się wodzowie, którzy byli nadzieją rokoszanów. Tu zgasło ognisko, z którego rozszerzał się ogień buntu po całej hiszpanii, albowiem regencya kadixka oblężona na wyspie Leon nierozpościerała daley swojej władzy, iunta zaś walencyjska wysyłała podiazdy aż do Quenca i na tej piękney przestrzeni bunt organizowała. A jeżeli Walencya niebroniła się iak Saragossa i Tarragona, przypisać to należy umniejszającemu się fanatyzmowi rokoszanów. Arcy słuszenie wspaniały monarcha nadgrodził zdobywcę Leridy

Tarragony, Mekinenzy, Segorbii i Walencyi, oraz zwyciężcę pod Murviedro i Almanza, opatrzeniejszego, aniżeli Xiążę Orleans, biegleyszego czy szczęśliwszego aniżeli Xże Bervik. Jego kampania może być porównaną do wyprawy Xięcia Vendome: z równą bystrością zwyciężył, podbił i uspokoił prowincje hiszp. (z *Dziennika państwa*.)

z *Barcellona* 5 stycznia.

Dnia 2 korsarz nieprzyjacielski zabrał statek fr. niosący 4000 centnarów rozmaitych potrzeb wojennych do tego miasta i zaprowadził do Mataro. Mathieu dowódca Barcellona dowiedziawszy się o tym wypadku wyprawił do Mataro 2 baty zbrojne osadzone wybranymi matkami, a razem wysłał 500 piechoty i stosowną liczbę jazdy do Mongat dla wsparcia morskiej wyprawy. O północy baty fr. wstępnym boiem odzyskały zabrany statek i zatopiły jeden nieprzyjacielski. Okręt liniowy i 3 korwety ang. patrzyły na tę rozprawę niemogąc iey przeszkodzić. Lecz większe trudności zostały do zwyciężenia d. 4, trzeba było powracać do portu pod okiem nieprzyjaciela i płynąć przeciwko wiatrom, dnia 5 powróciła flotylla z wielkim zadziwieniem mieszkańców. Oprócz tego statku przyszły 2 inne ładowne wojennymi potrzebami i 6 statków z mąką i ryżem wyprawionych z portów fr. (z *Dziennika państwa*.)

z *Lizbony* 28 grudnia

Główna kwatera Lorda Wellington znajduje się w *Freyenada*; wojsko zaś sprzymierzone rozłożone w okolicach — Działa wysłane dawniej z Oporto ku granicom hiszp. dziś znowu do Oporto nazad odprowadzono. (*Korres Hamb.*)

z *Kordui* 18 grudnia

Dnia 15 żandarmowie tuteysi pod dowództwem don *Miguela Ponce*, schwytali niedaleko *Fuente-Ovejuna*, sławnego herszta *Tamborlana*, iako też iego współników, wraz z bronią i koniami, tudzież 2 innych z 12 koniami 16tu strzelbami i 5ma szablami. *Tamborlan* i iego współnicy oddani pod sąd wojskowy, odbiorą niezwłocznie karę, odpowiadającą ich zbrodniom. Dnia 14 podpułkownik *George* z 45 pułku, dowódzca w *Sierra de Cordoue*, udawszy się w pogoń o 11 mil, za hordą herszta *Laso*, doścignął ją w prowincyi *Mancha*; ubił iey 2 ludzi, 7miu ranił, 5ciu hersztów i 22 ludzi wziął w niewolę, oraz 25 koni, 2 muły i znaczną liczbę strzelb i pałaszów zabrał. Z naszey strony nikt niepoległ, ani został ranny. Tegoż czasu, oddział z kampanii fizyliierów z *Bojalance* schwycił w tamecznych okolicach i przyprowadził do tego miasta trzech łotrów uzbrojonych, tudzież 5 koni. — W Grenadzie obchodzono z wielką pompą rocznicę koronacyi Napoleona.

Z W I A Z E K R E N S K I

Z *Warszawy* 6 lutego.

Dnia 25 stycznia Fryderyk August podpisał wyrok nadający mundur dla policyjnych członków xięstwa warszawskiego. Prezydent policyi ma szarfę szafirową z bulionami złotymi, kapelusz stosowany z kitką od spodu białą a u wierzchu czarną i skordonami złotymi. Komissarze i intendenci policyini mają przy kapeluszach kordony złote bez bulionów i takież feldcechy u szpady. — Drugim wyrokiem dnia 14 stycznia wydał król przepisy na zatamowanie dezercyi w kraju: nad czym władze administracyjne naybardziej czuwać obowiązane. Użyci prezydenci, i burmistrze, oprócz ogólney xięgi ludności swojej, gminy utrzymywać powinni listę przybywających; ażeby za pierwszą rekwizycyą mogli znaleźć szukanego. Przechowujący podlega karze 1000 złch. Urzędnik nie dbale sledzący płaci od 300 do 600 złch za pierwszym

razem a za drugim oddaje się kryminalnemu sądowi. Żołnierze za urlopem idąc powinni okazać władzom administracji swoje pozwolenie, i zyskiwać wizowanie.

Dnia 18 stycznia podpisał Fryderyk August obszerny dekret o powadze i władzy Rad departamentowych. (1 Wolno im przedstawować królowi życzenia mieszkańców, wytykać wady administracyi i odmianę żądać. (2 Mogą rady depar. przekładać królowi opinią względem moralności i pilności urzędników naczelných depar. iakoteż zażalać wady ich w exekucyi. (3 Powinny wszakże czynić to gruntownie poważnie i przystoynie. (4 Rady depar. mogą zaskarżać rozkłady ciężarów publicznych, lecz niemogą wstrzymać się z ich exekucyą pod żadnym pretextem, aż za wyrokiem kr. (5 Uchybienie w tych przepisach ściągają karę napomnienia, nagany, lub złożenia z urzędu. (8 Mianowicie rady depar. gotować mają projekta o szrodkach do dzwignienia przemysłu, do zakładów dobroczynności i miłosierdzia, do ułatwienia komunikacyi wodney i lądowej i do rozszerzenia edukacyi. (7 Te prace poczytane będą za szczególniejszą zasługę. (8 W rozkładzie ciężarów, rady depar. dokładnie wyjaśnić powinny w protokołach równowagę rozkładu; wytłumaczyć powody w razie przyznania ulgi. (9 i 10 Rady depar. mogą uchwalić wydatki ze swoich funduszów na własne potrzeby. (11 i 12. Prefekt za wiedzą ministra uskutecznia wspomniane uchwały, i zdaie rachunek radzie. (15 Rewizoria rachunków należy do izby obrachunkowej. (14 Rady zwołują się przez ministra wewnętrznego i skarbu, ze względem wszakże na czasy rolnicze. (15 Rady zierać muszą pod winą 300 złch na 1sze zwołanie. (16 Rady mogą wyznaczać deputacye do projektów; lecz same razem stanowią. (17 Rady różniący się w zdaniu zapisują się w osobnym protokole. (18 Przełożenia przeciwko nadużyciom i o potrzebach idą naykrótszą do króla drogą. (19 Protokoły dzielą się na 5 części, podług 5ciu wydziałów ministerialnych. (20 Uchwały przesyłają się na ręce ministra wewnętrznego a ten rozsyła drugim ministrom, oryginały odsyła królowi. (21 Protokoły rozkładu podatków lub ulgi odsyłają się do prefekta.

Innym dekretem rozkazał król dostarczyć żywności niedostającej 157454 korcy żyta, 38512 korcy owsa, 15887 centnarów słomy; a to przed 1szym czerwca.

S *Saxonii* 20 stycznia

Mieszkańcy tego kraju wezwani są do złożenia na publiczne potrzeby kraju, w miarę swoich funduszów po półtrzecia procenta, na dowód miłości oyczyzny i dobrej chęci dzielenia wspólnych wszystkim ciężarów. Do podobneyże składki wezwani są lekarze uczeni, adwokaci, rzemieślnicy. Kupcy, bankierowie, fabrykanci płacą od 50 do 300 talarów i od 40 do 600. Nie są wyjęci od tej składki szynkarze furmani i t. d.

P R U S S Y

Z *Berlina* 8 lutego.

Dnia 18 stycznia wydanym przez króla edyktem wezwani zostali obywatele tuteysi do złożenia znaczney summy na utrzymanie wojsk fr. w twierdzach nadodrzańskich Szczecinie Kistryn timer i Głogowie. — Dnia 22 stycznia poświęcono 4 nowe chorągwie darowane przez króla Wschodnio-pruskiemu regimentowi piechoty. Stracił ten półk swoje chorągwie w bitwie pod Waltersdorf przeciwko 10kroć silniejszemu nieprzyjacielowi, dawniej już bardzo rozstrzelane i rozerwane. Regiment ten w Grudziądzu znakomicie popisał się; pod Weychsellmünde podobnie z chwałą walczył. Przy poświęceniu przysięgali żołnierze ich naysilniey i naywierniey bronić do ostatka. Regiment wspomniany stoi w Elblągu. (z *Berlińsktey*)

Donieśliśmy o zajęciu Pomeranii szwedzkiej przez woysko fr. dziś dodadź możemy, że to uskuteczniła dywizya Jrla Friand pierwey w xięstwie Meklemburskim stoiąca. Woyska szwedzkie przed nadciągającymi francuzami ustąpiły na wyspę Rugen.— Woyska ligi reńskiej mają bydź postawione na stopniu wojennym. (z *Gazety Berlinskiej*)

B R Y T A I I A W I E L K A

Z Londynu 23 stycznia

Po długim i wielkim dyskredycie towarow osadowych, dziś znacznie podnosić się zaczęły; przypisać to należy porze roku i spodziewanemu wywozowi do portow lądowych. Cukier i inne produkta osadowe iociu procentami poszły w górę; inne towary z rękodzielnymi ang. ledwo iednym procentem podrożały, gdyż niema wielkiej nadziei ażeby miały wstęp do lądu. Także bawełna wszelkiego gatunku znacznie podniosła się. Zboże nieprzestaje bydź drogiem, i rozumieć należy że ieszcze przez miesiąc wyżej póydzie (z *Ber.*)

Duch buntowniczy rozszerzać się zaczął z Nottingham po okolicach; z tamtąd przeszły rozruchy o mil 70 do bogatego i ludnego miasta Leeds. Dnia 19 władze ostrzeżone zostały, że kupa buntowników miała uderzyć na domy *Schipsca* i one zrabować; iakoż zaczęli się pokazywać ludzie podeyrzani, ale gdy ci postrzegli pilność policyi, usunęli się i zaniechali ataku. Lecz niestały złośliwe pożogi i psucia warsztatow. (z *Kor. hamb.*)

Z Dublinu 16 grudnia.

Po rozpędzeniu powszechnego zgromadzenia katolików irlandzkich d. 23 b. m. przez urzędników królewskich, zebrało się dziś znowu. Wdali się w rozprawę protestanci PP. Winter i Mac Nally: gorliwie mówili za katolikami; rozwodzili się też nad nieprawnością aresztowania Lordow Fingal i Neterville. Mówili potem obszernie o wspólności interesu katolików z protestantami, i o pomocy, jaką sobie winni nawzajem. Uchwaliło potem zgromadzenie, że gdy zebrało się iedynie dla ułożenia petycyi do parlamentu za katolikami, przeto Xiążę Richmond namiestnik królewski w Irlandyi wraz z innemi osobami rządu cywilnego gwałtownie i nieprawnie postąpił sobie ze zgromadzeniem; że postępowanie rządu irlandzkiego z katolikami od lat kilku dowodzi coraz większego gwałtu i nietolerancyi, wypływających z fałszywej polityki rządow irlandyi, i nieznaomości kraju od nich rządzonego; że nieprzystoi katolikom irlandzkim, polegającym na istotnych zasadach konstytucyi, cierpieć tak widocznego obalenia prawa i nieznośnego nadużywania doczesnej władzy; że będzie podany Xięciu regentowi pokorny adres, iak tylko ograniczenie władzy iego ustanie, względem terażniejszego zgwałcenia prawa, służącego niewątpliwie katolikom, układania i podawania petycyi, i uczynionej im obelgi; że powszechny wydział katolików irlandzkich zgromadzi się d. 28 lutego w południe; że katolicy składają braciom swoim protestantom szczerę podziękowanie za ich przytomność na zgromadzeniu, i dowody chwalebnych ich uczuć; że nareście dziękuje Lordowi Neterville za iego stałe i konstytucyjne sprawowanie się, po nieprawem rozproszeniu wydziału katolickiego. Podpisał się na tey uchwałę lord Fingal, iako prezes, i Edward Hay iako sekretarz. Bióro katolickie zbierze się jutro w pałacu Arcey i sala będzie otworzona dla publiczności, z wolnością rozprawiania o wszystkim, co tylko ma związek z adresem. P. Hare urzędnik, który are-

sztował lordow Fingal i Neterville, będzie zapozwany przez tychże lordow do sądu. (z *Dzien. pań.*)

T U R C Y I A

Od brzegów Dunaju 10 stycznia

O układach w Bukarescie nic pewnego donieść nie można. Były doniesienia, że pokoy będzie podpisany d. 1; teraz twierdzą że traktat nastąpi przed końcem tego miesiąca. Dziennik państwa fr. mianuje te wieści płonniemi, a W. Wezyra zmiennym i wykrętnym, który raz oświadczył się za pokoiem a drugi raz przeciwnym wszelkiemu upokorzeniu Porty. Tym czasem zbierają się nowe siły w Szumli pod górami Bałkańskimi.

O losie W. Wezyra i iego woysku także nic pewnego: podług iednych przerznął się s kawaleriā do Balkanu z niemłą stratą; podług drugich sam ieden miał uciec przebrany po ianczarsku, inni twierdzą że ieszcze stoi w Ruszczuku z 25000. *Czapan Oglu* Zado młodzieniec wielkich talentow woyskowych stoi z częścią woyska swojego w Xustiveda, znosząc wszystkie niewygody wspólnie z żołnierzem, i dla tego wielką miłość posiada. W półowie stycznia miał ziechać do Bukarestu; żadnych wygod ofiarowanych od zwycięzcow nieprzyjął. Od bankierow Bukarestkich pożyczył 10000 piastrow i te rozdał na woysko. — W Carogrodzie zaszła znaczna odmiana w urzędnikach. S portu stołecznego wypłynęła korweta na Archipelag dla postrzegania korsarzow i wywozu zboża — Dla wstrzymania łakmych od obrzynania złotej i srebrnej monety, dla przykładu uduszono 2ch wexlarzow z Natolii. (z *Lwowskiej.*)

A U S T R Y I A

Z Wiednia 25 stycznia

Pisma publiczne wyliczają masę papierow obracających się w Austrii w następnym stanie. Za stare i nieużyteczne bankocetle wydano 200,353,851 ryńskich sposobem wymiany. Monetą zdawkową miedzianą wykupiono 11,372,129 ryńskich w bankocetlach, na czym zyskał skarb 7,883,817 ryńskich. Do 15 lipca puszczonego w cyrkulacyā 14,344,980 ryńskich w rewersach wykupnych, a na to miejsce wyjęto z biegu 71,724,900 ryńskich w bankocetlach.

Ludwik Napoleon był król hol. statecznie mieszka w Gratz; bierze teraz lekcye ięzyka niemieckiego. Dnia 16 sławny J. J. Mości wszech Rossyi leyb-doktor Frank został wezwany do ukochanego Magnata w Styryi mieszkającego. — Na granicach Gallicyi wyciągnięty kordon niema przerosić 30000 ludzi. (z *Ber.*)

W Ł O C H Y

Z Rzymu 2 stycznia

Na głos Napoleona odmieniła się postać miasta naszego. W całej okazałości widać wspaniały plac *del Populo*, piękne świątynie *Westy*, *Fortuny*, *Zgody*, *Jowisza piorunującego*, *Antoniny*, *Faustyny*, *Pokoju*, *Herkulesa*, *Łaznie*, całe forum *romanum*, i *Kolumnę Trajana*, zadziwiające zabytki rzymskiej wielkości. Teraz zakłada się ogród Cezara W. nad Tybrem

Z Neapolu 6 stycznia

Dnia 10 grudnia przybył Lord Bentinck do Palermu, i miał zaraz rozmowę z królem, w skutku której obiał dowodztwo nad morską i lądową siłą sycylijską. Groźne odezw y iedna od króla, druga od ministra angielskiego wydane oznaymiły, iż środek ten iest skutkiem układow zaszłych między dwoma dworami. W cywilności i administracyi żadna ieszcze nie zaszła odmiana. Wiele osob uwięziono, mianowicie przyjaciół królowey.

W W I L N I E D N I A 10 L U T E G O 1812 R O K U

Z Łużek 16 stycznia

Tey nocy przeniosł się do wieczności X. Ferdynand Serafinowicz rektor zgromadzenia XX. Piłarow walezyanowskich. Stracił zakon gorliwego piłara o dobro i nauki zgromadzenia. Znałomi i poufali, którzy umieli zyskać serce, tracą bezinteresowanego przyjaciela z upodobaniem czyniącego wszelkie pomoce bez żadnych widoków własney korzyści. Urodził się w roku 1759; w 16tym roku wstąpił do zakonu XX. Piłarow. Obdarzony szczęśliwą pamięcią przedko nabył głębokiej znajomości wielu języków dawnych i terażniejszych, historii powszechney w naydrobniejszych szczegółach, literatury w całej rozległości. Potym dopełniając obowiązków powołania przez lat 15 był professorem młodzi zakonney i w szkołach publicznych. W roku 1796 przyjął redakcyą gazety krajowej pod tytułem *Kuryera Litt.* i przez lat 12 z dziwną łatwością ją utrzymywał. Roku 1797 wezwany do akademii wileń: był vice-professorem historii powszechney i krytyki; potym przez lat 5 dawał literaturę łacińską. Sposob tłumaczenia się i uczenia miał nadzwyczajnie łatwy przekonywający i trafny. Zawsze sale jego pełne były słuchaczów, do których serca, umysłu i pojęcia najszczęśliwiej trafiał. R. 1808 wybrany rektorem zgromadzenia Dąbrowickiego opuścił wszystkie widoki własne a przyjął trudne obowiązki przełożonego, zajęty iedynie chęcią podniesienia nauk w zgromadzeniu i usposobienia młodzi do utrzymania uczoney sławy piłarow: nad czym pracował naygorliwiej nieoszczędzając ani zdrowia ani kosztu. Z Dąbrowicy udał się na rektorstwo do Łużek, zbliżając się do miejsca urodzenia swojego, i tam życia dokonał w 53 roku wieku swojego. Mąż wielkiej pamięci, niezmordowanej pracy, umiał na pamięć autorów klasycznych łacińskich i francuzkich, których co rok z reguły odczytywał. W ciągu trudów redakcyi i professury, przetłumaczył życie nieśmiertelnego w Rossyi bohatera Suworowa; przełożył też piękne dzieło Woltera *Wiek Ludwika 14go*, zebrał materyały do porządney ieografii i statystyki, przełożył na polskie kilkanaście tomów angielskiego naśladowania Plutarcha greckiego o sławniejszych ludziach późniejszych czasów. Do czytania tak był uwykły i biegły, iż bez przesady można powiedzieć, że mało jest w bibliotekach wileńskich książek którychby nieczytał. Patrząc na te wielorakie prace dochody i oszczędne życie wnosili o przystoynym funduszu. Rzecz dziwna! po śmierci nic niezaleziono ani w gotowiznie ani w papierach. Powierzał zaufanym kapitały, lecz niebrał żadnych rewersów. Nigdy nie znał co to jest prowizja. Wiele też wysypał na skupienie książek, którei pomnożył prawie wszystkie biblioteki XX. Piłarow Litt. Wiele kosztownych książek rozdał celującym w naukach z młodzieży zakonney dla zachęcenia wszystkich. W Łużkach piękną zostawił pamiątkę, w założoney tam porządney bibliotece z wybranych autorów łacińskich i francuzkich. Dąbrowica też odebrała wielorakie dowody jego przywiązania rzeczywistego do zgromadzenia XXy Piłarow—

K. D. R. K. L.

Odkryte sekreta

JP. Bernhard Hay w Berlinie dał dowod rzadkiej bezinteresowności odkrywając publicznie na teatrze sekreta kuglarzów i ofiarując połowę składki na zysk ubogich. Nayprzód spiewał nasladując głosy 24 pta-

kow a potym okazał służące do tego narzędzia, później przystąpił do sztuk mechanicznych i optycznych, i one wytłumaczył. Nakoniec robił okropne próby niepalności z powszechnem zadziwieniem. Chodził po rozpalonym żelazie, brał w ręce, i kładł na głowę; i obok tego okazał że jego ochrania solucyą s pół funta alunu, 2 lotow kwasu witriolicznego i 2 funtow wody, w którey wczesnie umaczał się: do tego przydał uwagę, że w pożarach wygodnie byłoby umaczać suknie w tey solucy, albowiem bezpiecznie możnaby iść posród płomieni—Potym wziął metal pod nazwaniem ołowiu, roztopił, i gołą nogą chodził aż ostygł: obok tego wyłożył że tu oszuknie się publiczność, biorąc tak nazwany *łatwo płynny metal*, w wodzie wrzącej rozpuszczający się, za ołow—Wziął potym oliwę, nalał do metalowego naczynia, zagotował, i kilka łyżek pokłnął. Pomieszana woda z oliwą za najmniejszym ugrzaniem osiada na dół grzeie się i pryska, a oliwa na wierzchu miernie ciepła nayłatwiej daie się połykać.—Daley iadł palącą się pochodnię i spuszczał na język lak ogniem rozpalony. Powiedział że go slina od spalania zabezpiecza.—Sztuka wytrzymania ognia w piecu z którego płomień wychodzi przez przeduch, w którym upiec można chleb i pieczenie, zależy na budowie pieca i na sprowadzeniu całego gorąca w kanały boczne z uwolnieniem szrodka, i do tego pokazał model takich pieców.

Oświadczenie Exdywizyi

3 Excerpt oświadczenia do protokołu potocznego ziem. ptu Mińskiego roku 1811 miesiąca Żbra 30 dnia. Na urządzie Jego Imperatorskiej Mości ziem. ptu Mińskiego iako po odwołaniu sądow imieniem JW. Karola grafa Morawskiego Jrał maiora woysk Ros. kamerhera Jego Imperatorskiej Mości i orderow kawalera przez plenipotentą niżej podpisanego oświadczenie z następney okoliczności czyni się. Zeszły Mikołay Morawski pisarz W. X. Litt. i kawaler stryjski rodzony JW. Karola graffa Morawskiego za zapisami prawnie nastalemi od swej żony takż iuż nieżyjącej Agaty z Buchowieckich Morawskiej i iey brata W. Józefa Buchowieckiego maiora wydanemi dóbr Łaukiesy i Kurczmuyży z attynencyami w zięstwie Kurlandzkim sytuowanych aktorem niekwestyonowanym będąc roku niniejszego z tego świata schodząc przez dokument ostateczney woli swej w tychże dobrach postanowiony, i przez naturalny spadek z prawa sukcesyi JW. Grafa Morawskiego swego rodzonego synowca pomienionych dóbr w swoim stopniu właścicielem uczynił, koleię więc powyższą obiąwszy graf Morawski takowe dobra, gdy dla powszechney karystyi terażniejszej, nie iest w zdolności własnych i zeszłych stryjiów swoich długow realnych zaspokoić, a naymocniej życząc domierzyć satysfakcyą dla wierzcycieli swoich dawniejszych i późniejszych, podobnie okazując drogę wszystkim mającym słuszne pretensye do zeszłych s.p. stryjiów swoich, osobliwie które na tym Kurlandzkim majątku są opartemi przez inskrypcyie, znajduje zatem aż nadto odpowiedni fundusz, przeto nie w celu zamiężenia należności niekwestyonowanym kredytorom, lecz w zamiarze uczynienia onym równey i sprawiedliwej satysfakcyi, rzeczzone dobrą Łaukiesą i Karczmuyżą ze wszystkimi attynencyami kilkadziesiąt tysięcy talarow intraty roczney czyniące, z miedzią browarną kosztowną, z żywiołami wszelkimi, sprzętem gospodarskim pod rozdział wierzcycieli oddać, tychże wszystkich wierzy-

cieli tak w kraju niniejszym, iako też i za granicą znajdujących się, do odebrania satysfakcyi, w dobrach Łaukiesia i Kurczmuyża w iednym sądzie zawołując, niniejsze oświadczenie zapisuie; i ia z mocy plenipotencyi nadaney zadość czyniąc woli Aktora takowe oświadczenie podpisuie.— U tego oświadczenia podpis takowy.

Hieronim Odyniec.

Listy gończe

5 Roku 1812 Januاری 22 z Miasteczka Rudominy JW. Grafini Platerowey starościny Subockiey w powiecie Wileń. zbiegł młynarz niemiec Karol Ludwika syn Dalman, dostawszy za świadectwem Magistratu Wileńskiego, w exakcyi Wileńskiej płakalny pasport za Nrem 30 Januاری 9. Został winnym za arędę młynu rubli srebr. 100, a za dozolacynie młynu, i popelnione różne kradzieże, uczynił szkody najmniej na rubli 100. Przymiotami: twarzy okrągłej gładkiej, nosa sredniego w dot spuszczonego, oczu szarych, włosow na głowie rudych, a na bakambardach ryżych, brodę i wąsy goli. Urody dwa arszyny, 2 wierszki i trzy ćwierci, wieku lat 25. Przeto obliguie się najmocniej wszystkich, ażeby takowy notowany i zły człowiek przez nikogo nie był protegowany i utrzymywany, a gdzieby się pokazał był oddany do przyzwoitego sądu, i uprasza się o uwiadomienie.

3 Podaie się do wiadomości powszechney reiestr rzeczy skradzionych w nocy z dnia 7go na 8my stycznia, tego roku 1812 z zakrystyi Xięży Bernardynow Połockich oraz od niżej piszącego się, cała powszechność uprasza się, aby za dostrzeżeniem iakiejkolwiek rzeczy, z poniżej wyrażonych, raczyła donieść do zwierzchności rządowej, lub klasztoru poblizszego tegoż zakonu. Kielichow srebrnych pozłacanych całkiem 4, Patyn pozłacanych 3, Patyna pozłacana z nakrywką 1, Pacyfikaty w części pozłacane 2, turybularz srebrny 1, łodka srebrna 1, lichtarzow srebrnych 2, tyżeczka do rozdawania komunii 1, taca z ampulką, puszka pozłacana 1, trybularz mosiężny, z łodką blaszaną, ampułek cynowych par 11, tac 5, lichtarzy cynowych 3, kap bogatych materialnych w żółtych kolorach z złotemi i srebrnemi galonami sztuk 5, ornatow bogatych w różnych kolorach z galonami złotemi i srebrnemi sztuk 20, stuł, z galonami złotemi i srebrnemi sztuk 25, manipularzow 22, ubiorow na kielich sztuk 22, towalni holenderskiego płótna iedwabiem wyszywanych sztuk 5, towalni holenderskiego płótna złotem wyszywanych sztuk 2, obrusow tkackich nowych 4, ręcznikow 3, ręcznikow ołtarzowych 7, korporałow s płótna holenderskiego 40, puryfikaterzów 30.

Wincenty Saczefanowicz.

Do przedaż y

4 Można dostać nasion krajowych i zagranicznych kwiatow i włoszczyzny różnego rodzaju tudzież inspektowych w różnych gatunkach i rodzajach u JP. Umińskiego za cenę pomierną, za kościołem Sgo Jerzego ku Łukiszkom pod Nro 853.

5 Były kupiec 3 gildyi miasta Wilna JPan Karol Szulc zyskał w magistracie wileńskim rezolucyą pod datą d. 15 ianuاری roku terażniejszego nastatą wedle żądania iegoż wyprzedaż towarow iego w sklepie w kamienicy JP. Orłowskiey pod Nrem 253 przeciwko kościołowi S. Jana będącey zajmowanym znajdujących się przez publiczną licytacyą: skutkiem iakowey że będące w tymże sklepie JP. Karola Szulca towary iako to: rozmaite szkło stołowe, faianse, galanterye i wszelkie inne towary zwyczajnie w handlach korzennych utrzymujące się przez publiczną licytacyą na miejscu exystencyi tegoż sklepu wyprzedawać się zaczną na dniu 20 terażniejszego mca februaryi tak w tym dniu iako i po nim następnych ciągle po południu od godziny 2giey aż do 6tey wieczorney wyprzedaż takowa odbywać się będzie, aż do ukończenia oney, o tem przez niniejsze ogłoszenie publiczność się zawiadamia i aby raczyli życzący co z tych towarow nabydż do licytacji iawić się, urząd na ten akt licytacji naznaczony rekomenduie.— Datt dnia 5 februaryi 1812 roku.

Krystian Kreczmer radny miasta Wilna

Marcin Slendziński radny miasta guber. W

Kuryer Litewski

3 Redakcyia kuryera litt. donosi wszystkim swoim abonantom że pocztamt litt. przedsięwziął skute-

czne szrodki ażeby. każdemu kuryer litt. iak nayregularniey dochodził; azatym cierpiący iakąkolwiek mitręgę raczy przesyłać listowną skargę do pocztamtu lub do redakcyi, która JW. Poczt dyrektorowi przelożyć skargi nieomieszka. Prenumeratę można przesyłać każdego czasu roczną 14 i półroczną 7 r. sr. Oprócz akkuratności w wydawaniu kuryera litt. redakcyia usilować będzie pomieszczać wiadomości iak nayswieższe.

1 Ja Wincenty Zadarnowski sędzia grodzki powiatu brzeskiego uwiadamią iż rzeczy zatradowane, a mianowicie: pierścień brylantowy, tabakiera czworograniasta złota z emalią, sanki malowane, teleskop, i zegarek stołowy kurantowy, oraz ogier gniady angielski, po oszacowaniu w przytomności moiey, policyi i magistratu brzeskiego, przez publiczną licytacyą w mieście Brześciu litewskim w przeciągu dni trzech to iest 14 15 i 16 następującego mca februaryi terażniejszego 1812 sprzedawanemi będą. Osob tedyco z powyższych rzeczy za gotowe pieniądze życzących nabydż; do przybycia na termina i miejsce dla licytacji przeznaczone niniejszym pismem wzywam. Datt d. 17 ianuar. 1812 r. Brześć litewski.

Sędzia Wincenty Zadarnowski.

Ostrzeżenie

1 Stosownie do zanieśionego w aktach ziemskich pttu borysowskiego manifestu wspólnie z aresztem 1810 roku mca xbra od niżej podpisanego na WW. Ignacego i Elżbietę Pietkiewiczow deputt. ostrzega się Publiczność, w tym iż tenże W. Pietkiewicz wziąwszy w roku 1807 marca 7 dnia u Kanonika Symona Tracewskiego, na zastaw 6tey części Dokszyć czyli folwarku Czobodan sumę 40000 złtch poll. pewność oney prócz zastawney rzeczoney possessyi przez osobną assekuracyą stratę w czymkolwiek z tey possessyi i poniesionych expensow bonifikatę uręczył i ewikcyą na wszelkim majątku ubezpieczył. Na którey to sumie i zastawney possessyi Kanonik Tracewski hypotekę funduszu wieczyście przez się uczynionego na edukacyą z uhogiej szlachty studentow, kleryka w seminaryum i szpital oparł. Jakowy fundusz Nayiaśnieyszy Imperator A L E X A N D E R I. nietylko naymilościwiey zaaprobował, ale nadto za takowy czyn kanonika Tracewskiego reskryptem przez ministra religiinego JO. Xcia Galliczyna i darem kosztownym brylantowym pierścieniem łaskawie zaszczyścić raczył. Pośledniey kiedy W. Pietkiewicz dług zaciągnąwszy cały swój majątek oświadczył na taxę iedywizyją, ta wyrokiem swym 1810 października dwódziestego siódmego zapadłym, znacznie zastawną possessyą kanonika (na którey ewikcyia wyżej rzeczoney funduszu oparta) uszczupliła i skutkow assekuracyi niedomierzyła, zostawiając część znaczną z tey zastawney possessyi kanonika samym aktorom Pietkiewiczom; przeto kiedy ten wyrok zaapelowanym przez wszystkie strony został, i kiedy Tracewscy mają dzieło oto w departamencie 2 miń: i w senacie, zatym by do nastania ostatecznego wyroku, żaden z obywateli z rzeczonymi Pietkiewiczami deputt: o pozostałość od edywizyji, i inny wszelki ich majątek, gdziekolwiek będący, iako na odpowiedź wedle assekuracyi ewikcyi funduszu i pretensyi dla Tracewskich uległy; żadnych kontraktow i umow nieczynił, niniejszą awizacyą Publiczność zawiadamiam, podpisuie iako brat i naturalny kanonika suksessor własną ręką.

Felix Tracewski Regent pttu borysowskiego.

Cena Targowa Wileńska

Kommissyina	Beczka	Od dnia 28 stycznia do dnia 4 lutego		rub: kop	
		Zyta syrowego	-	7	—
		Pszenicy	-	16	—
		Jęczmienia	-	8	—
		Gryki	-	5	—
		Owsa	-	6	—
		Grochu	-	11	—
		Faska Masła	-	3	50
		Funt słoniny wędzoney	-	—	15
		Funt mięsa wołowego	-	—	3
		Assygnacya 100 rubli	-	24	50
		Dukat	-	2	85